

med 1,5 pct. fra 1994 til 1999. Landkommunerne er opdelt i udkantskommuner og øvrige landkommuner. Udkantskommuner er defineret som landkommuner, hvis største by havde mindre end 3.000 indbyggere i 1994, som er beliggende mere end 40 km fra nærmeste stærke geografiske center, og som er beliggende mere end 30 km fra nærmeste geografiske center i øvrigt.

Udviklingen i udskrivningsgrundlaget pr. indbygger i perioden 1990-2001 har været mest gunstig for landkommunerne. I perioden er udskrivningsgrundlaget pr. indbygger i gennemsnit steget med 3,7 pct. om året i hele landet. I landkommunerne har den gennemsnitlige årlige vækst i udskrivningsgrundlaget pr. indbygger ligget på 4,3 pct., hvorimod den i bykommunerne udgjorde 3,6 pct. Betragtes realvæksten fra 1990 til 2001 blev udskrivningsgrundlaget pr. indbygger i landkommunerne forøget med knap 12.500 kr. i perioden, mens realvæksten i udskrivningsgrundlaget i bykommunerne var omkring 9.700 kr. Den absolutte forskel i udskrivningsgrundlaget pr. indbygger er således også mindsket reelt. Dog tyder det på, at denne udvikling fra 1999 vender til fordel for bykommunerne.

Udviklingen i udkants- og landkommunerne vil ofte have en sammenhæng til den regionale udvikling i området. En vanskelig stillet region vil således ofte være karakteriseret ved landdistrikter med en relativ svag udvikling. Det er derfor relevant at nævne, at regeringen i marts måned i sin Regionalpolitiske redegørelse redegjorde for de nyeste initiativer, der vil kunne medvirke til at sikre gode regionale udviklingsvilkår. Et af de væsentlige nye initiativer er udarbejdelse af en vejledning for rutiner for systematisk vurdering af regionale konsekvenser. Vurderingen kan indgå i beslutningsgrundlaget i forbindelse med større lovgivningsmæssige og administrative tiltag.

2.2 Erhvervs- og strukturudviklingen i landdistrikterne

Den overordnede konklusion er, at udviklingen i beskæftigelsen målt efter arbejdssted både i landkommuner og bykommuner har været positiv, idet bykommunerne dog har været i front. Udviklingen dækker bl.a. over væsentlige ændringer i erhvervsstrukturen, bl.a. i landbruget.

Udviklingen i beskæftigelsen kan opgøres »efter bopæl«, hvor beskæftigelsen henføres til det område, f.eks. en kommune, hvor en person er bosiddende. Opgøres beskæftigelsen »efter

arbejdssted« registreres beskæftigelsen derimod i det område, hvor personens arbejdsplads er beliggende.

I foregående afsnit fokuseres der bl.a. på beskæftigelsen efter bopæl, som bl.a. er afgørende for de indkomster, der kan disponeres over i de enkelte områder og udviklingen i kommunernes udskrivningsgrundlag. Beskæftigelsen efter arbejdssted som betragtes i dette afsnit, angiver erhvervsaktiviteternes fysiske placering. Denne placering vil dog også kunne få indflydelse på bosætningen, idet der på længere sigt må forventes at være en vis sammenhæng mellem udviklingen i beskæftigelsen efter arbejdssted og efter bopæl.

Landkommunerne såvel som bykommunerne har siden 1994 oplevet en stigning i beskæftigelsen efter *arbejdssted*. I perioden 1994 til 1999 har landkommunerne og bykommunerne således haft en stigning i beskæftigelsen på henholdsvis 3,4 pct. og 6,6 pct.

I udkantskommunerne skete der et fald i beskæftigelsen efter arbejdssted i perioden fra 1994 til 1996. Siden 1996 er denne beskæftigelsestilbagegang dog vendt til fremgang.

I perioden fra 1993 til 1999 skete der en beskæftigelsesmæssig fremgang indenfor størstedelen af erhvervsgrupperne i landdistrikterne. Tekstil, beklædnings- og læderindustri samt de primære erhverv udviste dog kraftige fald i beskæftigelsen. Sammenlignes udviklingen mellem landdistrikterne og byområder i perioden fra 1993 til 1999 har landdistrikterne haft en større procentvis beskæftigelsesvækst indenfor bl.a. jern- og metalindustri, bygge- og anlægsvirksomhed, træ- papir- og grafisk industri samt sundhedsvæsen end byområderne. Byområderne har til gengæld haft en større procentvis fremgang i beskæftigelsen indenfor udlejning og ejendomsformidling samt post og telekommunikation.

Ét væsentligt erhverv i landdistrikterne har været landbrugserhvervet. Ses der nærmere på landbrugserhvervet i perioden 1990-1999 er der sket betydelige strukturelle ændringer, idet landbrugsbedrifterne er blevet færre og større. Antallet af landbrugsbedrifter er på landsplan faldet jævnt i hele perioden, således at der i 1999 var 27 pct. færre bedrifter end i 1990. Det er især antallet af mellemstore landbrugsbedrifter, der er reduceret i antal til fordel for antallet af store landbrugsbedrifter, der i 1999 udgjorde 10,6 pct. af samtlige landbrugsbedrifter, mod 4,7 pct. i 1990.